

Proč EU potřebuje Listinu základních práv ?

Vedoucí představitelé EU poprvé zdůraznili potřebu „konsolidace základních práv aplikovatelných na úrovni Unie ve formě Listiny, a tím i jejich většího zviditelnění“ na své schůzce v Kolíně nad Rýnem v červnu 1999. EU se postupně mění v integrovaný evropský prostor bezpečnosti, spravedlnosti a svobody pro své občany, a řeší tak citlivé otázky, jakými jsou imigrace, azyl a spolupráce soudních orgánů. Proto je tedy nyní více než kdykoli předtím důležité, aby měla své vlastní schválené vyhlášení základních práv - nejen s cílem chránit jednotlivce, ale rovněž jakožto rámec k řízení činností institucí EU, kterým tak bude dodána „politická a morální legitimita“[1].

Listina EU se liší od Evropské úmluvy o lidských právech (European Convention on Human Rights - ECHR), jež byla schválena v roce 1950 Radou Evropy a jež má více než 40 členů včetně Ruska. Listina z ECHR čerpá inspiraci, ale zachází ještě dále, zabývá se i sociálními a politickými právy, přičemž v Článku 52 výslovně uvádí, že nesnižuje význam dřívější Úmluvy. V minulosti mohly k ECHR přistupovat pouze jednotlivé státy, avšak EU má nyní mandát k podpisu na základě vlastní pravomoci.

Kdo sepsal Listinu ?

Listina vytváří precedens i otevřeným a demokratickým způsobem, jakým byla sepsána - sepsal ji Konvent složený ze 62 členů, zástupců hlav států a vlád, Evropské komise a Evropského parlamentu a členů národních parlamentů. Konvent začal pracovat v prosinci 1999, a návrh Listiny byl přijat v říjnu 2000. Konvent se scházel na veřejných zasedáních a vedl konzultace se širokým spektrem partnerů. Tento způsob práce se ukázal do té míry úspěšný, že Evropská rada v prosinci 2001 ustavila **Konvent o budoucí Evropě** s cílem vypracovat novou Ústavní smlouvu - tento dokument byl podepsán v říjnu 2004 v Římě.

Status Listiny

Rada ministrů EU a předsedové Evropského parlamentu a Evropské komise Listinu oficiálně vyhlásili na summitu EU v Nice v prosinci 2002. Přestože v současné době Listina nemá platnost zákona, neboť nebyla začleněna do Smluv, jež tvoří právní základ EU, má velice silný politický dopad. Parlament i Komise jsou vázány povinností respektovat tato práva při realizaci všech politik a činností, a některé evropské soudy z textu Listiny čerpaly při vypracovávání zákonných nařízení a zavádění nové judikatury, čímž jej uznaly za důležitý zdroj, na nějž se lze odvolávat.

Pokud ovšem členské státy schválí Ústavní smlouvu, status Listiny dozná změny. Text Listiny tvoří Část 2 Ústavy, a stane se jedním ze zákonných úhelných kamenů EU.

Co znamená Listina pro vás

Listina shrnuje společné evropské hodnoty, se kterými se mohou ztotožnit **všichni** občané. Národům v EU nabízí nástroj k vlastní obraně prostřednictvím znalosti a chápání vlastních práv a také k vykonávání větší kontroly nad činnostmi národních či evropských institucí při schvalování a implementaci legislativy Unie. Listina se nevztahuje na vnitřní činnosti členských států - ty se řídí národní legislativou nebo ústavou. Listina jasným a srozumitelným jazykem potvrzuje respektování demokracie, lidských práv a základních svobod, které je ústřední hodnotou Evropské unie.

Další informace na: http://europa.eu.int/comm/justice_home/unit/charte/index_en.html

[1] Sdělení Evropské komise, (COM/2000/0559) 13.7.00

